

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av kommuners arbete med
ägar- och ledningsprövning av fristående förskolor i
Ljungby kommun.**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Ljungby kommun avseende verksamhetens kvalitet inom kommuners arbete med ägar- och ledningsprövning (ÄLP) av fristående förskolor.

Granskningen genomfördes den 23 april 2025.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen tre utvecklingsområden som angetts i beslut den 23 maj 2025.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Ljungby kommun senast den 21 november 2025 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Ljungby kommun har inkommit med en sådan redovisning den 28 oktober 2025.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Kommunen bedriver en aktiv och systematisk tillsyn över att enskilda huvudmän för förskolor fortlöpande uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Kommunen har arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans insikt och lämplighet samt av en huvudmans ekonomiska förutsättningar inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Kommunen bedriver en aktiv och systematisk tillsyn över att enskilda huvudmän för förskolor fortlöpande uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Skolinspektionen bedömde att utvecklingsarbeten behövde inledas inom följande områden:

- Kommunen behöver utarbeta rutiner för att regelbundet och systematiskt genomföra ägar- och ledningsprövning inom ramen för sin tillsyn av fristående förskolor.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att kommunen har antagit en ny rutin för ägar- och ledningsprövning som började gälla den 1 september 2025. Enligt rutinen ska kommunen göra en ägar- och ledningsprövning för de fristående förskolornas ägarkrets årligen i samband med verksamhetstillsynen, även om det av huvudmannen inte rapporterats in förändringar i kretsen. Enligt rutinen gör då ansvariga utredare på kommunen en prövning som omfattar samtliga delar av ägar- och ledningsprövningen vilket innebär inhämtning av underlag från Skatteverket, Kronofogden och Bolagsverket, kontroll av belastningsregister för personer i ledande ställning, granskning av värdegrunds- och styrdokument samt ekonomiska analyser. För att säkerställa likvärdighet och träffsäkerhet omfattar prövningen numera hela ägar- och ledningskretsens samlade insikt och lämplighet, inte enbart nyttillkomna personer. Rutinen innehåller även moment för riskbedömning där signaler om eventuella missförhållanden tas om hand, bland annat genom klagomålshantering, synpunktssystem och omvärldsbevakning. Kommunen planerar att genomföra en utvärdering av arbetet under nästkommande år.

Kommunen har arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans insikt och lämplighet samt av en huvudmans ekonomiska förutsättningar inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

- Kommunen behöver utveckla rutiner och metoder för att för att göra regelbundna prövningar av huvudmännens ägar- och ledningskrets samlade insikt och lämplighet.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att de i den nya rutinen tydliggörs att prövningen ska omfatta den samlade insikten och lämpligheten i kretsen. Ljungby kommun begär in skriftliga redogörelser där varje person i kretsen får beskriva sin förståelse för skollagen, läroplanen, barnkonventionen samt förskolans värdegrund och arbete med barns rättigheter. Ledningskretsen redovisar samtidigt också utbildningsintyg och tjänstgöringsintyg. Lämplighet prövas genom utdrag

ur belastningsregistret samt kontroller mot Skatteverket, Kronofogden och Bolagsverket. Som en del av lämplighetsprövningen omfattar rutinen även demokrativillkoret, där kommunen granskar styrdokument, verksamhetsplaner, värdegrundsarbete och vid behov offentliga uttalanden för att säkerställa att huvudmännen respekterar och främjar de grundläggande demokratiska värdena. Alla prövningar dokumenteras och diarieförs, och bedömningen görs alltid samlat för hela ägar- och ledningskretsen.

- Kommunen behöver utveckla sina rutiner och metoder för att bevaka huvudmannens ekonomiska förutsättningar vid samtliga fristående förskolor.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att de numera årligen genomför kontroller av huvudmannens ekonomiska förutsättningar. Exempelvis begärs årsredovisningar, bokslut och revisionsberättelser in från huvudmännen. Dessa analyseras av controller med stöd av en bedömningsmall som omfattar nyckeltal som soliditet, likviditet, resultat och kassaflöde. Parallellt sker kontroller mot Skatteverket, Kronofogden och Bolagsverket för att fånga upp skulder, betalningsanmärkningar eller andra ekonomiska hinder. Rutinen omfattar också uppföljning av barnantal och andra verksamhetsdata i kommunens register. Ljungby kommun beskriver också arbetet som mer träffsäkert eftersom ekonomisk prövning numera samordnas med ägar- och ledningsprövningen, vilket ger en tydligare helhetsbild av varje huvudmans förutsättningar. För att ytterligare stärka bevakningen av huvudmannens ekonomiska förutsättningar planerar kommunen att utveckla digitala systemstöd där huvudmännen kan lämna in sina årsredovisningar och ekonomiska underlag elektroniskt. Detta ska förenkla inrapporteringen, öka spårbarheten och minska risken för bristande eller försenade inlämningar.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ildiko Lundqvist.

Utredaren Anna Alm har varit föredragande i ärendet.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida

Bilaga 1: Författningsstöd

2 kap. 5 § skollagen

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem.

Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § andra stycket bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

För att godkännande ska lämnas krävs, utöver det som anges i andra-fjärde styckena, att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas.

Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning.

2 kap. 5 a § skollagen

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen.

2 kap 5 b § skollagen

En sökande ska inte anses som lämplig enligt 5 § tredje stycket om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för

1. våld, tvång eller hot,
2. diskriminering eller kränkande behandling, eller
3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

2 kap. 6 b § skollagen

Enskilda huvudmän ska anmäla förändringar i den krets av personer som avses i 5 a § till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen.

2 kap. 7 § skollagen

Statens skolinspektion handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, eller fritidshem som anordnas vid en skolenhet med förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola.

Övriga ärenden om godkännande av enskild som huvudman enligt 5 § handläggs av den kommun där utbildningen ska bedrivas.

26 kap. 4 § skollagen

En kommun har tillsyn över att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§.

23 § förvaltningslagen (2017:900)

En myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. En enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.

31 § förvaltningslagen

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar

1. dagen för beslutet,
2. vad beslutet innehåller,
3. vem eller vilka som har fattat beslutet,
4. vem eller vilka som har varit föredragande, och
5. vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

32 § förvaltningslagen

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.